Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (šestého senátu)

13. února 2020*

„Řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v trestních věcech – Směrnice (EU) 2016/343 – Presumpce neviny a právo být přítomen při trestním řízení před soudem – Článek 8 odst. 1 a 2 – Podmínky stanovené vnitrostátní právní úpravou pro vedení soudního řízení v nepřítomnosti obviněné osoby – Nedostavení se obviněných k některým soudním jednáním z důvodů závislých či nezávislých na jejich vůli – Právo na spravedlivý proces“

Ve věci C-688/18,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Specializiran nakazatelen sad (zvláštní trestní soud, Bulharsko) ze dne 22. října 2018, došlým Soudnímu dvoru dne 6. listopadu 2018, v trestním řízení proti

TX,

UW,

SOUDNÍ DVŮR (šestý senát),

ve složení M. Safjan (zpravodaj), předseda senátu, L. Bay Larsen a C. Toader, soudci,

generální advokát: P. Pikamäe,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za portugalskou vládu L. Inez Fernandesem, P. Barros da Costa, L. Medeiros a D. Piresem, jako zmocněnci,

– za Evropskou komisi R. Troostersem a Y. Marinovou, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

* Jednací jazyk: bulharština.

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 8 odst. 1 a 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/343 ze dne 9. března 2016, kterou se posilují některé aspekty presumpce neviny a práva být přítomen při trestním řízení před soudem (Úř. věst. 2016, L 65, s. 1).

2 Tato žádost byla předložena v rámci trestního řízení zahájeného s TX a UW pro účast na organizované zločinecké skupině.

Právní rámec

Unijní právo

3 Body 9, 33 až 37, 44 a 47 odůvodnění směrnice 2016/343 znějí:

„(9) Cílem této směrnice je posílit právo na spravedlivý proces v trestním řízení stanovením společných minimálních pravidel pro některé aspekty presumpce neviny a právo být přítomen při řízení před soudem.

[…]

(33) Právo na spravedlivý proces představuje jednu ze základních zásad demokratické společnosti. Právo podezřelé nebo obviněné osoby na to, aby byla přítomna při řízení před soudem, z tohoto práva vychází a mělo by být zajištěno v celé [Evropské u]nii.

(34) Pokud podezřelá nebo obviněná osoba z důvodů, jež se vymykají její kontrole, nemůže být přítomna při řízení před soudem, měla by mít ve lhůtě stanovené vnitrostátním právem možnost požádat o nový termín řízení před soudem.

(35) Právo podezřelé nebo obviněné osoby na to, aby byla přítomna při řízení před soudem, není právem absolutním. Za určitých podmínek by měla mít podezřelá nebo obviněná osoba možnost se tohoto práva výslovně nebo mlčky vzdát, musí to však učinit jednoznačně.

(36) Za určitých okolností by mělo být možné vynést rozhodnutí o vině nebo nevině podezřelé nebo obviněné osoby i tehdy, není-li v řízení před soudem přítomna. Mohlo by tomu tak být v případě, kdy podezřelá nebo obviněná osoba byla o řízení před soudem řádně vyrozuměna a na následky nedostavení se k soudu upozorněna, přesto však se k řízení před soudem nedostavila. Skutečnost, že podezřelá nebo obviněná osoba byla vyrozuměna o řízení před soudem, by měla být chápána tak, že tato osoba byla osobně předvolána nebo byla úředně vyrozuměna o dni a místě konání uvedeného řízení jiným způsobem tak, aby si byla uvedeného řízení vědoma. Upozorněním podezřelé nebo obviněné osoby na následky nedostavení se k soudu by se mělo rozumět zejména upozornění dané osoby na to, že by rozhodnutí mohlo být vyneseno v její nepřítomnosti.

(37) Mělo by být rovněž možné, aby se řízení před soudem, jež může vést k rozhodnutí o vině nebo nevině podezřelé nebo obviněné osoby, konalo v její nepřítomnosti, pokud o něm byla vyrozuměna a zmocnila obhájce, jehož si sama zvolila, nebo jenž jí byl ustanoven státem, aby ji v řízení před soudem zastupoval, a který uvedenou podezřelou nebo obviněnou osobu zastupoval.

[…]

(44) Zásada účinnosti práva Unie vyžaduje, aby členské státy zavedly přiměřenou a účinnou právní ochranu pro případ porušení práva, jež jednotlivcům svěřuje právo Unie. Účinná právní ochrana při porušení jakéhokoli z práv stanovených v této směrnici by měla zajistit, aby podezřelá nebo obviněná osoba byla v co největší možné míře uvedena do stejného postavení, v němž by se nacházela v případě, že by k porušení nedošlo, s cílem ochrany práva na spravedlivý proces a práva na obhajobu.

[…]

(47) Tato směrnice podporuje základní práva a zásady uznané v Listině [základních práv Evropské unie, dále jen ‚Listina'] a [evropské Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950, dále jen ‚EÚLP'], včetně zákazu mučení a nelidského či ponižujícího zacházení, práva na svobodu a bezpečnost, respektování soukromého a rodinného života, práva na nedotknutelnost lidské osobnosti, práv dítěte, začlenění osob se zdravotním postižením, práva na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces, presumpce neviny a práva na obhajobu. Zejména by se mělo přihlížet k článku 6 Smlouvy o Evropské unii, v němž se uvádí, že Unie uznává práva, svobody a zásady obsažené v Listině, a dále, že základní práva, která jsou zaručena EÚLP a která vyplývají z ústavních tradic společných členským státům, mají tvořit obecné zásady práva Unie."

4 Článek 1 této směrnice, nadepsaný „Předmět", stanoví:

„Tato směrnice stanoví společná minimální pravidla týkající se:

a) některých aspektů presumpce neviny v trestním řízení;

b) práva být přítomen při trestním řízení před soudem."

5 Článek 8 uvedené směrnice, nadepsaný „Právo být přítomen při řízení před soudem", v odstavcích 1 a 2 stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby podezřelá nebo obviněná osoba měla právo být ve vlastní věci přítomna při řízení před soudem.

2. Členské státy mohou stanovit, že řízení před soudem, jež může vést k rozhodnutí o vině či nevině podezřelé nebo obviněné osoby, se může konat v její nepřítomnosti, pokud:

a) podezřelá nebo obviněná osoba byla o řízení před soudem řádně vyrozuměna a na následky nedostavení se k soudu upozorněna; nebo

b) podezřelá nebo obviněná osoba, jež byla o řízení před soudem vyrozuměna, je zastupována zmocněným obhájcem, jehož si tato podezřelá či obviněná osoba zvolila, nebo jenž jí byl ustanoven státem."

Bulharské právo

6 Článek 55 odst. 1 Nakazatelno-procesualen kodeks (trestní řád, dále jen „NPK") stanoví:

„Obviněný má následující práva:

[…]

účastnit se trestního řízení […]"

7 Článek 94 odst. 1 NPK stanoví:

„Účast obhájce na trestním řízení je povinná:

[…]

8. je-li věc projednávána v nepřítomnosti obviněného;

[…]“

8 Článek 247b odst. 1 NPK stanoví:

„Na návrh soudce zpravodaje se obviněnému doručí kopie obžaloby. Doručením obžaloby je obviněný vyrozuměn o konání předběžného soudního jednání a o otázkách uvedených v čl. 248 odst. 1, o svém právu dostavit se k soudnímu jednání s obhájcem, o možnosti dát si ustanovit obhájce v případech uvedených v čl. 94 odst. 1 a o tom, že věc může být projednána a rozhodnuta v jeho nepřítomnosti, jsou-li splněny podmínky stanovené v článku 269.“

9 Článek 269 NPK zní:

„1) Ve věcech, ve kterých byl obviněný obžalován ze závažného trestného činu, je jeho přítomnost na soudním jednání povinná.

2) Soud může nařídit, aby se obviněný dostavil rovněž v případech, kdy jeho přítomnost není vyžadována, pokud je jeho účast nezbytná ke zjištění objektivní pravdy.

3) Nebrání-li to zjištění objektivní pravdy, může být věc projednána v nepřítomnosti obviněného, pokud:

[…]

3. byl řádně předvolán k soudnímu jednání, nesdělil závažné důvody pro nedostavení se k soudu a byl dodržen postup uvedený v čl. 247b odst. 1;

[…]“

10 Článek 423 NPK stanoví:

„1) Ve lhůtě šesti měsíců od okamžiku, kdy se osoba, která byla odsouzena v nepřítomnosti, dozvěděla o pravomocném odsouzení pro trestný čin nebo o jeho předání Bulharské republice jinou zemí, může podat návrh na obnovu trestního řízení s poukazem na svou nepřítomnost během trestního řízení. Návrhu se vyhoví, ledaže odsouzená osoba po sdělení bodů obžaloby v rámci přípravného řízení uprchla, a postup podle čl. 247b odst. 1 tedy nelze provést, nebo se po provedení tohoto postupu odsouzená osoba bez závažného důvodu nedostavila k soudnímu jednání.

2) Návrh nemá odkladný účinek na výkon odsuzujícího rozsudku, nerozhodne-li soud jinak.

3) Řízení o obnově trestního řízení se ukončí, pokud se osoba, která byla odsouzena v nepřítomnosti, bez závažného důvodu nedostaví k soudnímu jednání.

[…]“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

11 Specializirana prokuratura (zvláštní státní zastupitelství, Bulharsko) zahájila trestní stíhání s třinácti osobami obviněnými z účasti na organizované zločinecké skupině zaměřené na páchání vražd, loupeží a krádeží, a to jako její vedoucí činitelé nebo členové, a z dalších trestných činů spáchaných v rámci této zločinecké skupiny. Dvěma z těchto obviněných jsou TX a UW, kterým je vytýkána účast na této zločinecké skupině, což je trestný čin, za který lze uložit trest odnětí svobody v trvání tří až deseti let.

12 TX a UW byli poučeni o podmínkách, za nichž by řízení před soudem mohlo probíhat v jejich nepřítomnosti, zejména pokud se bez závažného důvodu nedostaví k soudu, a o tom, že v takovém případě je pro ně konečné rozhodnutí ve věci samé závazné a nelze je napadnout s odůvodněním, že se osobně nezúčastnili soudního jednání.

13 V rámci řízení s TX a UW před Specializiran nakazatelen sad (zvláštní trestní soud, Bulharsko) se nejprve konalo sedm soudních jednání. Při každém z těchto jednání byla věc odročena. Kvůli nepřítomnosti některých obviněných z důvodu nemoci v termínech konání těchto soudních jednání předkládající soud neprovedl soudní šetření ani dokazování. Předkládající soud ověřil, zda byl skutečně dán důvod pro tyto absence, avšak přes jeho značné pochyby nebylo možné důvodnost absence těchto obviněných zpochybnit.

14 Rozhodnutími ze dne 19. a 26. dubna 2017 se předkládající soud vyslovil k možnosti konat ve věci v původním řízení soudní jednání v nepřítomnosti těchto obviněných.

15 V tomto ohledu zaprvé konstatoval, že pokud jde o vytýkané trestné činy, není přítomnost těchto obviněných nezbytná „ke zjištění objektivní pravdy“ ve smyslu vnitrostátní právní úpravy.

16 Zadruhé, pokud jde o projednání věci v původním řízení v nepřítomnosti některého z obviněných, předkládající soud na základě vnitrostátní právní úpravy identifikoval následující podmínky:

– povinná přítomnost obhájce dotyčné osoby, který se skutečně ujme její obhajoby;

– zaslání kopie protokolu ze soudního jednání dotyčné osobě, aby se mohla seznámit se soudním šetřením provedeným v její nepřítomnosti a s důkazy předloženými v její nepřítomnosti;

– možnost dotyčné osoby požádat, aby byly tyto důkazy opětovně provedeny v její přítomnosti;

– právo dotyčné osoby, která se nedostavila k soudu z důvodu nezávislého na její vůli, aby byly provedené úkony zopakovány v její přítomnosti;

– právo dotyčné osoby, která se nedostavila k soudu z důvodu, za nějž je odpovědná, aby byly provedené úkony na její žádost zopakovány, je-li pro ochranu jejích zájmů nezbytná její osobní účast na konkrétním úkonu v rámci dokazování.

17 Během dvanácti soudních jednání konaných poté, co by přijata rozhodnutí ze dne 19. a 26. dubna 2017, se někteří z obviněných z různých důvodů nedostavili k soudu.

18 Na soudní jednání konané dne 16. května 2018 se pan TX nedostavil z důvodu, který byl nezávislý na jeho vůli, a sice kvůli nemoci. UW si nepřál se tohoto jednání zúčastnit. Oba byli obhajováni jimi zmocněnými obhájci. Kopie protokolu z tohoto soudního jednání byly předány TX a UW, aby se mohli seznámit s dokazováním provedeným v jejich nepřítomnosti.

19 TX a UW se dostavili k následujícímu soudnímu jednání, které se konalo dne 30. května 2018. Po poradě se svými obhájci prohlásili, že se seznámili s protokolem z jednání konaného dne 16. května 2018 a s důkazním materiálem, který byl předmětem dokazování provedeného v jejich nepřítomnosti, a že si nepřejí, aby bylo prováděno opětovné dokazování v jejich přítomnosti. Úkony učiněné v jejich nepřítomnosti nebyly zopakovány.

20 TX se nedostavil k soudnímu jednání konanému dne 1. října 2018, a to opět z důvodu nemoci. Na tomto jednání byl zastoupen obhájcem. Předkládající soud provedl v nepřítomnosti TX určité důkazy a zejména vyslechl hlavního svědka obžaloby, který byl předvolán státním zastupitelstvím. TX byla zaslána kopie protokolu z tohoto jednání, aby se mohl seznámit s dokazováním provedeným v jeho nepřítomnosti.

21 TX se dostavil k následujícímu soudnímu jednání, které se konalo dne 17. října 2018. Po poradě se svým obhájcem prohlásil, že se seznámil s protokolem z jednání konaného dne 1. října 2018 a s důkazním materiálem, který byl předmětem dokazování provedeného v jeho nepřítomnosti, a že si přeje osobně se účastnit výslechu hlavního svědka obžaloby. Předkládající soud této žádosti vyhověl a provedl dodatečný výslech tohoto svědka. TX měl možnost plně se tohoto výslechu zúčastnit a klást veškeré požadované otázky.

22 Pokud jde o UW, předkládající soud uvádí, že pro účely řízení vedeného v nepřítomnosti obviněného poté, co k tomu dal obviněný s plnou znalostí věci souhlas, předpokládá vnitrostátní právní úprava vyrozumění této osoby o trestním řízení před soudem, o následcích nedostavení se k soudu a o povinné účasti obhájce, což jsou záruky uvedené v čl. 8 odst. 2 písm. a) a b) směrnice 2016/343.

23 Předkládající soud zdůrazňuje, že má pochybnosti o slučitelnosti vnitrostátní právní úpravy, o niž jde ve věci v původním řízení, s unijním právem, zejména z hlediska bodu 35 odůvodnění směrnice 2016/343, a že se tyto pochybnosti týkají podmínek, za nichž by bylo možné se platně vzdát účasti na řízení před soudem.

24 V případě TX, který se nedostavil k některým soudním jednáním z důvodů nezávislých na jeho vůli, a sice z důvodu nemoci, má předkládající soud za to, že ve světle bodu 34 odůvodnění směrnice 2016/343 by bylo možné konstatovat porušení jeho práva být přítomen při trestním řízení před soudem, neboť jeho nepřítomnost byla omluvena. Předkládající soud si klade otázku, zda k takovému porušení skutečně došlo se zřetelem k úkonům provedeným na žádost TX po konání těchto soudních jednání.

25 Pokud jde v této souvislosti o soudní jednání, které se konalo dne 16. května 2018, předkládající soud se táže, zda prohlášení TX, že nežádá o opakování provedených úkonů, představuje platné vzdání se práva být přítomen při řízení před soudem a zda se možnost vzdát se účasti na řízení uvedená v bodě 35 odůvodnění směrnice 2016/343 vztahuje také na již uskutečněné procesní úkony. Pokud jde o soudní jednání, které se konalo dne 1. října 2018, předkládající soud se táže, zda dodatečný výslech svědka obžaloby předvolaného státním zastupitelstvím, který proběhl v přítomnosti TX, je dostatečným úkonem z hlediska bodu 44 odůvodnění směrnice 2016/343.

26 Předkládající soud upřesňuje, že se obhájci TX a UW účastnili všech soudních jednání, která se ve věci v původním řízení konala.

27 Za těchto podmínek se Specializiran nakazatelen sad (zvláštní trestní soud, Bulharsko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je porušeno právo obviněného být ve vlastní věci přítomen při řízení před soudem podle čl. 8 odst. 1 a 2 ve spojení s body 35 a 44 odůvodnění směrnice (EU) 2016/343, pokud se některé soudní jednání v trestním řízení konalo v nepřítomnosti obviněného a ten byl řádně předvolán, upozorněn na následky nedostavení se k soudu a jeho obhajobu zajistil obhájce, kterého si zvolil, pokud:

a) se nedostavil z důvodu, za nějž odpovídá (vlastní rozhodnutí, že se konkrétního soudního jednání nezúčastní);

b) se nedostavil z důvodu nezávislého na jeho vůli (nemoc), byl-li následně informován o provedených úkonech a s plnou znalostí věci se rozhodl a prohlásil:

– že nenapadne zákonnost těchto úkonů s odvoláním na svou nepřítomnost a nebude požadovat jejich opakování ve své [přítomnosti];

– že má zájem se těchto úkonů účastnit, přičemž soud následně provedl dodatečný výslech osoby označené obviněným a obviněnému umožnil se jej plně účastnit?“

K předběžné otázce

28 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 8 odst. 1 a 2 směrnice 2016/343 vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, podle níž v situaci, kdy byla obviněná osoba řádně vyrozuměna o řízení před soudem a upozorněna na následky nedostavení se k soudu a byla zastoupena zmocněným obhájcem, kterého si zvolila, není porušeno právo obviněné osoby být ve vlastní věci přítomna při řízení před soudem,

– pokud se jednoznačně rozhodla, že se nedostaví k některému ze soudních jednání konaných v řízení v její věci, nebo

– pokud se nedostavila k některému z těchto soudních jednání z důvodu, který se vymyká její kontrole, byla-li po tomto jednání informována o úkonech provedených v její nepřítomnosti a prohlásila-li na základě rozhodnutí učiněného s plnou znalostí věci, že nenapadne zákonnost těchto úkonů s odvoláním na svou nepřítomnost, nebo že má zájem se těchto úkonů zúčastnit, v důsledku čehož vnitrostátní soud, kterému byla věc předložena, uvedené úkony zopakoval, zejména provedením dodatečného výslechu svědka, kterého se obviněná osoba mohla plně účastnit.

29 Na úvod je třeba poznamenat, že cílem směrnice 2016/343, jak vyplývá z jejího článku 1 a bodu 9 odůvodnění, je stanovit společná minimální pravidla platná pro trestní řízení, jež se týkají některých aspektů presumpce neviny a práva být přítomen při řízení před soudem [rozsudky ze dne 19. září 2018, Milev, C-310/18 PPU, EU:C:2018:732, bod 45, a ze dne 5. září 2019, AH a další (Presumpce neviny), C-377/18, EU:C:2019:670, bod 38].

30 Dále je třeba připomenout, že tuto směrnici nelze vykládat jako úplný a vyčerpávající nástroj, neboť jejím cílem je minimální harmonizace (v tomto smyslu viz usnesení ze dne 12. února 2019, RH, C-8/19 PPU, EU:C:2019:110, bod 59 a citovaná judikatura).

31 Článek 8 odst. 1 této směrnice v této souvislosti stanoví, že členské státy zajistí, aby podezřelá nebo obviněná osoba měla právo být ve vlastní věci přítomna při řízení před soudem.

32 V bodě 35 odůvodnění této směrnice se upřesňuje, že právo podezřelé nebo obviněné osoby na to, aby byla přítomna při řízení před soudem, není právem absolutním a že za určitých podmínek by měla mít podezřelá nebo obviněná osoba možnost se tohoto práva výslovně nebo mlčky vzdát, musí to však učinit jednoznačně.

33 V souladu s tím pak čl. 8 odst. 2 směrnice 2016/343 stanoví, že členské státy mohou stanovit, že řízení před soudem, jež může vést k rozhodnutí o vině či nevině podezřelé nebo obviněné osoby, se může konat v její nepřítomnosti, pokud – podle písmene a) tohoto ustanovení – podezřelá nebo obviněná osoba byla o řízení před soudem řádně vyrozuměna a na následky nedostavení se k soudu upozorněna, nebo pokud – podle písmene b) téhož ustanovení – podezřelá nebo obviněná osoba, jež byla o řízení před soudem vyrozuměna, je zastupována zmocněným obhájcem, jehož si tato podezřelá či obviněná osoba zvolila, nebo jenž jí byl ustanoven státem.

34 Kromě toho se v bodě 47 odůvodnění směrnice 2016/343 uvádí, že tato směrnice podporuje základní práva a zásady uznané v Listině a EÚLP, včetně práva na spravedlivý proces a práva na obhajobu.

35 Jak vyplývá z bodu 33 odůvodnění této směrnice, právo podezřelé nebo obviněné osoby na to, aby byla přítomna při řízení před soudem, vychází z práva na spravedlivý proces, které je zakotveno v článku 6 EÚLP, jemuž odpovídá – jak je upřesněno ve vysvětleních k Listině základních práv (Úř. věst. 2007, C 303, s. 17) – čl. 47 druhý a třetí pododstavec a článek 48 Listiny.

36 V tomto ohledu z judikatury Evropského soudu pro lidská práva vyplývá, že konání veřejného soudního jednání je základní zásadou zakotvenou v článku 6 EÚLP. Tato zásada má zvláštní význam v trestních věcech, kde musí obecně existovat soud prvního stupně, který zcela splňuje požadavky článku 6 EÚLP a před nímž může jednotlivec legitimně požadovat, aby byl „vyslechnut“, a mít zejména možnost ústně přednést svou obhajobu, vyslechnout si usvědčující výpovědi a vyslýchat svědky obhajoby i obžaloby (ESLP, 23. listopadu 2006, Jussila v. Finsko, CE:ECHR:2006:1123JUD007305301, bod 40, a ESLP, 4. března 2008, Hüseyin Turan v. Turecko, CE:ECHR:2008:0304JUD001152902, bod 31).

37 Podle této judikatury článek 6 EÚLP svou literou ani svým duchem nebrání nikomu v tom, aby se z vlastní vůle výslovně nebo mlčky vzdal záruk spravedlivého procesu. Vzdání se práva účastnit se soudního jednání však musí být jednoznačně doloženo a musí s ním být spojen soubor minimálních záruk odpovídajících jeho závažnosti. Navíc nesmí narážet na žádný významný veřejný zájem (ESLP, 1. března 2006, Sejdovic v. Itálie, CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, bod 86, a ESLP, 13. března 2018, Vilches Coronado a další v. Španělsko, CE:ECHR:2018:0313JUD005551714, bod 36).

38 Ve věci v původním řízení bylo zahájeno trestní stíhání s několika osobami jako vedoucími činiteli nebo členy organizované zločinecké skupiny. V počáteční fázi řízení byly obviněné osoby na základě vnitrostátní právní úpravy poučeny o podmínkách, za nichž by toto řízení mohlo probíhat i v případě jejich nepřítomnosti, nedostaví-li se bez závažného důvodu k soudnímu jednání. Kromě toho se obhájci obviněných osob účastnili všech soudních jednání, která se v jejich věci konala.

39 Předběžná otázka se zaprvé týká situace, kdy se obviněná osoba vědomě vzdá účasti na některém ze soudních jednání konaných v její věci.

40 S ohledem na samotné znění čl. 8 odst. 2 směrnice 2016/343 je třeba poukázat na to, že v takové věci, jako je věc v původním řízení, byly splněny jak podmínky stanovené v písmeni a) tohoto ustanovení, tak podmínky uvedené v jeho písmeni b).

41 Z předkládacího rozhodnutí mimoto vyplývá, že se vzdáním se práva UW zúčastnit se soudního jednání byl spojen soubor minimálních záruk odpovídajících jeho závažnosti a že nic nenasvědčuje tomu, že by vzdání se tohoto práva naráželo na významný veřejný zájem.

42 Za těchto podmínek je třeba konstatovat, že čl. 8 odst. 2 směrnice 2016/343 nebrání vnitrostátní právní úpravě, podle níž nedochází k porušení práva obviněné osoby být ve vlastní věci přítomna při řízení před soudem v případě, kdy se tato osoba jednoznačně rozhodla nedostavit se k některému ze soudních jednání konaných v její věci, byla-li o konání tohoto jednání vyrozuměna a byla-li na něm zastoupena zmocněným obhájcem.

43 Zadruhé se otázka položená předkládajícím soudem týká situace, kdy se obviněná osoba nemohla zúčastnit soudních jednání konaných v její věci z důvodu, který byl nezávislý na její vůli, a sice z důvodu nemoci.

44 V bodě 34 odůvodnění směrnice 2016/343 se uvádí, že pokud podezřelá nebo obviněná osoba z důvodů, jež se vymykají její kontrole, nemůže být přítomna při řízení před soudem, měla by mít ve lhůtě stanovené vnitrostátním právem možnost požádat o nový termín řízení před soudem.

45 Předkládající soud se Soudního dvora táže zaprvé na situaci, kdy obviněná osoba, která se nemohla z důvodu nezávislého na své vůli zúčastnit soudního jednání, které se konalo v její věci, a byla informována o úkonech provedených na tomto jednání v její nepřítomnosti, prohlásila, že nenapadne zákonnost provedených úkonů s odvoláním na tuto svou nepřítomnost a že nemá zájem na jejich zopakování ve své přítomnosti.

46 V tomto kontextu je nutno konstatovat, že takové prohlášení může být považováno za jednoznačné vzdání se práva zúčastnit se daného soudního jednání.

47 Předkládající soud zadruhé míří na situaci, kdy obviněná osoba prohlásila, že má zájem na tom, aby úkony provedené v termínu, kdy nebyla přítomna, byly zopakovány v její přítomnosti, v důsledku čehož se konal dodatečný výslech svědka, jehož se obviněná osoba mohla plně účastnit.

48 V této souvislosti nelze osobu, která se domohla toho, aby úkony provedené na soudních jednáních, k nimž se nemohla dostavit, byly zopakovány v její přítomnosti, považovat za nepřítomnou při soudním řízení.

49 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že čl. 8 odst. 1 a 2 směrnice 2016/343 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě, podle níž v situaci, kdy byla obviněná osoba řádně vyrozuměna o řízení před soudem a upozorněna na následky nedostavení se k soudu a byla zastoupena zmocněným obhájcem, kterého si zvolila, není porušeno právo obviněné osoby být ve vlastní věci přítomna při řízení před soudem,

– pokud se jednoznačně rozhodla, že se nedostaví k některému ze soudních jednání konaných v řízení v její věci, nebo

– pokud se nedostavila k některému z těchto soudních jednání z důvodu, který se vymyká její kontrole, byla-li po tomto jednání informována o úkonech provedených v její nepřítomnosti a prohlásila-li na základě rozhodnutí učiněného s plnou znalostí věci, že nenapadne zákonnost těchto úkonů s odvoláním na svou nepřítomnost, nebo že má zájem se těchto úkonů zúčastnit, v důsledku čehož vnitrostátní soud, kterému byla věc předložena, uvedené úkony zopakoval, zejména provedením dodatečného výslechu svědka, kterého se obviněná osoba mohla plně účastnit.

K nákladům řízení

50 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (šestý senát) rozhodl takto:

Článek 8 odst. 1 a 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/343 ze dne 9. března 2016, kterou se posilují některé aspekty presumpce neviny a právo být přítomen při trestním řízení před soudem, musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě, podle níž v situaci, kdy byla obviněná osoba řádně vyrozuměna o řízení před soudem a upozorněna na následky nedostavení se k soudu a byla zastoupena zmocněným obhájcem, kterého si zvolila, není porušeno právo obviněné osoby být ve vlastní věci přítomna při řízení před soudem,

– **pokud se jednoznačně rozhodla, že se nedostaví k některému ze soudních jednání konaných v řízení v její věci, nebo**

– **pokud se nedostavila k jednomu z těchto soudních jednání z důvodu, který se vymyká její kontrole, byla-li po tomto jednání informována o úkonech provedených v její nepřítomnosti a prohlásila-li na základě rozhodnutí učiněného s plnou znalostí věci, že nenapadne zákonnost těchto úkonů s odvoláním na svou nepřítomnost, nebo že má zájem se těchto úkonů zúčastnit, v důsledku čehož vnitrostátní soud, kterému byla věc předložena, uvedené úkony zopakoval, zejména provedením dodatečného výslechu svědka, kterého se obviněná osoba mohla plně účastnit.**

Podpisy.